

”Olet karismaattinen, kun uskot niin”

TEKSTI HERTTA HILTUNEN KUVAT JOUNI HARALA

Seela Sellan näyttelijän ura alkoi runon lausumisella jo ennen kuin hän osasi lukea. Nyt 67 näyttelijävuoden jälkeen hän kertoo elämästään hänelle tärkeiden säkeiden kautta.

*Oivan paistin mä siitä saisin
jos siihen koskea uskaltaisin.*

Immi Helén: Hiiriä pyytämässä

”Minulla oli jo lapsena ilmaisun tarve. Kävin lausuntunneilla ennen kuin osasin lukea. Koulussa esiinnyin joka näytelmässä ja lausuin runoja joka joulu- ja kevätjuhlassa. Kirjoitin runoja ja sain palkinnon runokilpailusta, ja runoja olen kirjoittanut aikuisenakin. Aviomieheni **Elis Sella** vei kerran runokokoelmani kustantajalle, mutta runoja pidettiin siellä liian henkilökohtaisina.

Miellyttävän haikean kodikkaan lämmin. Sellainen on muistikuvani lapsuudesta. Ei pelkoa, ei mitään negatiivista. Lapsuus on vaikuttanut koko elämääni.

Kuuntelimme paljon musiikkia ja luimme. Kotona tuettiin, rakastettiin, annettiin arvoja. Olin kiltti ja ylitunnollinen lapsi. Minua ei koskaan moitittu eikä minulle annettu paineita olla paras.”

»

*Teidän lakinne ja oikeutenne
sitähän minun pitikin ampua.*

Minna Canth: Työmiehen vaimo

"Olen itsenäisten, vahvojen naisten kasvattama. Isästä ei ole juuri muistikuvia, sillä hän oli sodassa, ja vanhempani erosivat, kun olin 9-vuotias.

Olen lapsesta asti ajatellut, että nainen voi tehdä samaa asiaa kuin mies. Äitini **Hilpi Koskinen** työskenteli talonmiehenä Pispalassa ja teki Tammertehtaalla sotatarvikkeita. Hän myös elätti mummuani **Martta Maria Rinnettä**, koska siihen aikaan ei ollut kansaneläkettä.

Mummu ja vaari olivat perustamassa Valkeakosken työväenteatteria. Mummu näytteli siellä **Minna Canthin** *Työmiehen vaimon* Hompsantuuta kuulemma menestyksellä. Myös äitini harrasti näyttelemistä ja sai palkintoja lausuntakilpailuissa.

Mummu asui meillä, ja hänen vaikutuksensa minuun on ollut erittäin suuri. Hän oli uskovainen ihminen, ja juoksin hänen kanssaan Pelastusarmeijassa. Siellä oli kivaa, sillä siellä sain lausua ja laulaa!

Uskonto, minkä sieltä sain, ei ole muuttunut mihinkään. Löysin juutalaisuuteni Eliksen kautta, mutta en kääntynyt hänen vuokseen. Jeesus ei ole minulle enää Jumalan poika vaan tavallinen juutalainen, mutta mikään muu ei ole muuttunut. Uskonto antaa minulle turvaa, kasvattaa ja pitää kurissa. Kaikkia kymmentä käskyä en pysty noudattamaan. Yritän noudattaa sitä, että älä sano pahaa sanaa ihmisistä, mutta kyllähän minä tulen sanoneeksi, samperi sentään!"

*Oi Romeo, miksi olet Romeo.
Isäs nimes kiellä ja jos et sitä tahdo
vanno rakkautesi mulle
ja Capulet en enää ole minä.*

William Shakespeare: Romeo ja Julia,
suom. Paavo Cajander

"Olen ollut teatterilainen 9-vuotiaasta, esiinnyin silloin Tampereen työväen teatterissa. Siihen aikaan jokaisesta lapsesta toivottiin lääkäriä, tuomaria tai ainakin opettajaa, joten vanhemmilleni oli pettymys, että halusin näyttelijäksi.

Esiintyminen kompensoi sitä, etten ollut kaunis lapsi. Minulla oli isäni suuri, komea kyömynenä. Pojat eivät katselleet minua, mutta esiintymisen kautta minut hyväksyttiin.

Minulle tuli täytenä yllätyksenä, että Suomen teatterikoulun raadissa oli keskusteltu, voiko tämän näköistä tyttöä ottaa kouluun. Teatterikoulun vararehtori **Matti Aro** oli ainoa, joka puolusti minua, että katsokaa hänessä muutakin kuin nenää. Kiitos hänelle, että olen tässä ammatissa. Myöhemmin, vuonna 1958, nokasta leikattiin puolet pois.

En osaa laskea, kuinka monessa näytelmässä olen näytellyt. Suuria roolejani on ollut esimerkiksi **John Steinbeckin** *Vihan hedelmien* äiti. Myös eroottiset naiset, kuten **Shakespearean** *Hamletin* äiti Gertrude, ovat lempiroolejani. Rakastan Shakespearea ja olen saanut näytellä sitä paljon. Esitin monologin *Romeosta ja Juliasta* myös teatterikoulun pääsykokeissa.

80-luvulla esitin **Marguerite Duras'n** monologin *Kuolemantauti*. Se kertoi siitä, mitä nainen tuntee ja ajattelee aktin aikana. Näyttelijän täytyy olla erittäin rohkea. Kun puhuu hyvin herkistä ja yksityisistä asioista, puhuu oikeasti hyvin yleisistä asioista. Silloin taivottaa kaikki ihmiset."

*Minä kirjoitan lakkaamatta
olen kuin kyytihevonen, jota aina hoputetaan
enkö voi muuta
mitä kauniista ja ihanaa siinä on, mieletöntä
aivan mieletöntä elämää.*

Anton Tšehov: Lokki, suom. Jan Kalima

"Miksi näyttelen? Olen onnellinen, jos pystyn välittämään toisen ihmisen ajatuksia ja tunteita ja saan ihmiset itkemään ja nauramaan.

Olen ollut kahdesti Teatterikorkeakoulun raadissa. Jo ensi karsinnassa näkee, jos joku hakee alalle väärin perustein. Kuuluisuuden takia ei kannata hakea, siihen on pitkä työ. Näyttelijä tutkii rappu rapulta itseään eikä mikään ole itsestään selvää. On oltava karismaattinen ja mielenkiintoinen, koska tätä työtä tekee itsensä kautta. Jotta voit olla karismaattinen, sinun täytyy uskoa, että olet. Silloin muutkin uskovat.

Taide on ajatuksen jatke, kun emme enää itse löydä sanoja. Taiteella voidaan tehdä paljon asioita, mutta se täytyy osata tehdä niin, että se ajaa oikeita asioita.

Saan paljon palautetta. Se on ihanaa! Näyttelijän täytyy tuntea vastuuta. Rooleihini samaistutaan ja minulta kysellään jopa elämänneuvoja. En ole yhtään sen parempi ihminen, mutta jos en pystyisi antamaan sitä, mitä olen roolien kautta oppinut, olisin turha ihminen."

*Rakkaus on fyysinen kouraisu vatsassasi,
kuumottava tunne korvanlehdissäsi.*

Seela Sellan 70-luvulla kirjoittama runo

"Ensimmäisenä vuorokauteni oli Pispalassa vuonna 1939 **Seppälän Arvi**. Hän oli tumma, pitkä 10-vuotias poika. Ihana sadun prinssi! Mies! Ei meillä koskaan ollut mitään. Sanoitiin toisillemme terve, ei me edes leikitty yhdessä.

Ihastun helposti ja nautin siitä. Pientä vipinää täytyy olla. **Valkaman Ritva** sanoo, että minä olen aina rakastunut johonkukin. Miehistä minua viehättää erotiikka ja huumori, mikä näkyy silmistä. Pitää osata flirtata älykkäästi ja näyttää, että arvostaa minua naisena. »

"Miehistä minua viehättää erotiikka ja huumori, mikä näkyy silmistä. Pitää osata flirtata älykkäästi ja näyttää, että arvostaa minua naisena."

SEELA SELLA

- **SYNTYNYT** 30.12.1936 Tampereella, o.s. Virtanen. Asuu Helsingissä.
- **PUOLISO** näyttelijä Elis Sella (1930–92). Lapset Ilana, 48, ja Israelissa asuva Huisu, 45. Lapsenlapset Tom, 13, Natan, 10, ja Jonatan, 9.
- **NÄYTELLYT** mm. Suomen Kansallisteatterissa ja Tampereen työväen teatterissa, useissa elokuvissa ja televisiosarjoissa. Pitänyt monologi- ja lausunta-iltoja.
- **TÄNÄ SYKSYNÄ** mm. Kansallisteatterin näytelmässä *Aie*, kantaesitys 12.9. Anne Mattsonin kirjoittama elämäkertä *Seela Sella sellaisenaan* (Siltala) ilmestyy syyskuussa.

Meni vuosia ennen kuin opin rakastamaan Elistä. On ihana olla rakastunut, mutta rakastaminen on paska-maisen kaamea tunne: olet koko ajan hermostunut sen ihmisen puolesta, haluaisit tehdä kaiken sen ihmisen eteen, ettei kukaan häntä loukkaisi.

Tapasimme Turun Kaupunginteatterissa, johon olimme kiinnitettyinä. **Kirsti Karhi** oli sanonut, että ajattele, Seela Virtanen, minkä nimen saisit: Seela Sella! Yhtäkkiä Turun Sanomissa oli ilmeisesti teatterilais-ten kepponen, ilmoitus, jossa kihlauksensa julkistivat Kaupunginteatterin näyttelijät Seela Virtanen ja Elis Sella. Siitä seurasi pitkä rähinä Eliksen kanssa, joka oli vastustanut seka-avioliittoja viimeiseen asti.

Olimme kihloissa koko talven. Se oli sellaista ystä-vyyttä ja ihastumista. Opetin Elistä näyttämään ja hän minua laulamaan. Sitten laulutunnit vain venyivät...

Lähdin keväällä Lontooseen ja ajattelin, että kihla-jaisiirrus loppuu. Heinäkuussa tuli Eliksestä kirje: Tule äkkiä takaisin. Mennään naimisiin."

Minä olen monta hahmoa, auttakaa minua kokoamaan itseni. Kasatkaa minusta ihminen, antakaa minun kokea jotakin.

Seela Sellan 70-luvulla kirjoittama runo

"Nelikymppisenä olin onneton ja minulla oli huono omatunto, koska en ehtinyt viettää tarpeeksi aikaa lastemme kanssa. Teimme molemmat 14-tuntisia päiviä teatterissa, ja kaikki rahat menivät apulaisten palkkoihin. Eräänä päivänä Elis sanoi, että sinä olet tässä perheessä parempi taiteilija. Hän hankki työn kaupungin kulttuurisihteerinä, jotta voisi olla illat kotona. Elis oli turvallinen ja minua vähän vanhempi, jonkinlainen isähahmo. Hän kävi kaupassa, hoiti lapset ja palvoi minua. Luulin, että kaikilla on sellainen avioliitto.

Moni asia aiheutti liitossamme kriisin, mikä kärjisty siihen, että minulla oli yksi rakkaustarina. Mutta se oli puolileikkiä ja puolihumaa, en sanoisi sitä uskottomuudeksi vaan tyhmyydeksi ja ilkeydeksi. Täytyi olla taiteilija ja kokea kaikenlaista. Jos avioliitto on muuten okei, syrjähyppy eivät sitä kaada.

Perhe muutti Eliksen työn perässä Turkuun. Asuin yksin Helsingissä ja ajoin lähes päivittäin Helsingin ja Turun väliä. Minulla oli itsetuhoisia ajatuksia. Kun ajoin pimeässä, se oli henkien taistelua joka kerta, kun rekka tuli vastaan. Käännäkö vai enkö käännä? Päässä oli kuitenkin taka-ajatus, etten voi tehdä sitä lasten takia.

Luulen, että jokaisella on joskus elämässään itsetuhoisia ajatuksia. En tiedä, kaipaako ihminen dramaattikkaa vai huomiota toisilta. Jos tappaa itsensä, muut joutuvat kärsimään, ja se on erittäin suurta itsekkyyttä.

Kun olen surullinen, kätöksen itseeni. Elis sai minut menemään terapiaan. Kun olin puoli vuotta käynyt psykiatrilla, minulla meni hermot. Hän ei koskaan sanonut mitään eikä tiennyt, valehtelenko. Sitten hän

sanoi ratkaisevan lauseen: se on teidän valintanne, valehteletteko te. Suutuin ja lähdin pois. Tulin kiltisti viikon päästä takasin. Ymmärsin, että vastuu on itselläni."

Go down Moses.
Negro Spirituals (laulu)

"Istuin tuolilla ja tuntui, kun veri olisi valunut alas. Jalat painoivat kuin ne olisivat olleet sementissä. Sitten veri tuli takaisin. Ajattelin koko ajan, että täytyy muistaa, että tältä se tuntuu. Tämän voi käyttää näyttämöllä hyväkseen. Miksi näyttämöllä ruvetaan heti itkemään, kun ilmoitetaan, että joku on kuollut? Eihän se niin käy. En itke yhtään. Koska se itku tulee?

Oli vuosi 1992 ja minulle oli juuri soitettu sairaalasta, että Elis on kuollut pallolaajennusleikkauksen jälkiseurauksena tulleeeseen tukokseen.

Puuhaustin kaikenlaista, lääkärin mukaan olin shokkitilassa. Itkin vasta seuraavana päivänä kahden konjakin jälkeen. Ihmeellistä, että tällaisessakin tilanteessa havainnoin koko ajan, että ahaa, näin sen voi näytellä.

Suru aika on kestänyt 20 vuotta. Se on edelleen se sama ikävä ja suru, vaikka se on muuttanut muotoaan."

*Koiran kanssa lähdin kävelylle, kävelylle samaan tahtiin kuljetaan...
Soita mulle, soita mulle tassupuhelimeen vaan.*

Lastenlaulu

"Jos kohtaus menee hyvin, saatan laulaa tätä tullessani pois näyttämöltä.

Lapsena meillä oli aina eläimiä: lammas, pieni kili, kanoja, kissa ja koira. Näen Jumalan koiran taikka hevosen silmissä. Katse on suora, täynnä luottamusta.

Meillä on tyttäreni **Ilanan** kanssa hirmuinen koira-kuume, kun 16-vuotias Max-koirani kuoli huhtikuussa. Haluaisin koiran, jota kukaan muu ei huoli. Kaksi edellistä koiraaani Max ja Niisku olivat löytökoiria.

Vapaa-ajalla käyn Suomessa asuvan lapsenlapseni **Jonatanin** kanssa teatterissa, luen ja katson telkkarista *Lea Sommeria* ja Teemalta vanhoja leffoja.

Inhoan ruuanlaittoa. On kaameaa suunnitella ja valmistaa tuntitolkulla ruokaa, jonka ihmiset syövät viidessä minuutissa. Yleensä jääkaapissani ei ole mitään, mutta samppanjaa on aina. Samppanja kuuluu elämään paitsi juhlissa, arkijuomanakin.

Privatissa minusta ei diivaa löydy. Teatterissa joisakin tilanteissa diiva löytyy. Esimerkiksi jos keikka-paikalla pitäisi soittaa pianoa, mutta piano on lukossa. Silloin pitää sanoa, kun on aihetta.

Joskus minulla on päiviä, jolloin haluan olla turhamainen. Välillä laitan kaiken viimeisen päälle, välillä ei ole mitään väliä. Mistään en elämässäni ota stressiä." »

Meillä on sopimuksensa. Nyt ne ovat kääntäneet selkensä, ne supattavat nelisiin. Voi kaikki vuoden-ajat, odotanko minä vielä että sieltä olan yli tänne lentäisi jokin kukka.

Mirkka Rekola

"Olen yltiöromanttinen: ihmisellä täytyy olla haaveita ja unelmia. Aina täytyy elää pikkuisessa operettiunel-massa. Täytyy olla jotain, joka innostaa ja saa näke-mään asioita kauniimpina. On paljon helpompi elää sillä tavalla.

Näyttelijöillä on vitsi, että kuolemasta pitää ilmoittaa kolme päivää etukäteen. Ei tässä mitään sairaslomia oikein pidetä. Niin väsynyt olen ollut, että olen tullut itkien kotiin ja kaatunut sänkyyn vaatteet päällä. Mutta koskaan en ole ajatellut alan vaihtoa.

Kansallisteatterin rappusia ravatessa, painavia tava-roita kantaen, mietin vielä tänäkin päivänä: Nyt tyttö, muista, että kun nousit näitä rappusia teatterikoulun aikaan, suurin toiveesi oli, että saisit joskus näytellä tässä talossa. Nyt tyttö olet hiljaa, etkä vikise yhtään.

Kummasti auttaa. Kuinka moni ihminen tässä maailmassa saa sen, mistä on lapsena havitellut?"

Hankin lähtöä, seisatun, ovi hiljaisen kammioni tahtomattani luonas sun, lausun, vartija kohtaloni.

Uuno Kailas: Ovelta

"Kun esitin tämän runon Teatterikoulun pääsy-kokeissa, vanheneminen ei huolestuttanut – eikä huolestuta nytkään. Minua pelottaa vain se, että joutuisin makaamaan liikuntakyvyt-tömänä lasteni hoitamisen varassa.

Niin kauan kuin järki pysyy päässä, minun ei tarvitse surra sitä, mitä teki-sin. Jos minulta menee liikuntakyky, otan yksityisoppilaita. Monologin voi näytellä liikkumattakin. Ja jos järki menee, olen onnellinen, että en tajua, että järki on mennyt.

Jäin Kansallisteatteris-ta eläkkeelle 67-vuoti-aana, mutta kalente-rini on täynnä uusia projekteja. Eihän se olisi uskottavaa, jos nuorelle piir-rettäisiin viuruja naamaan ja hänet laitettaisiin näyt-telemään vanhaa. Hyvä näin, sillä mi-nä näyttelen vaikka iankaikkisuuteen." ■